

GRANNAR MOT BROTT I LANDSKRONA

HUR FUNGERAR VERKSAMHETEN OCH HUR KAN DEN FÖRBÄTTRAS

Handläggare: Amila Durakovic

FÖRORD

Inbrott är integritetskränkande och bidrar till att den upplevda tryggheten minskar. För att motverka inbrott och främja trygghet har man sedan 1985 etablerat ett brottsförebyggande nätverk vid namn Grannar mot brott i Sverige. I detta arbete har man inkluderat medborgare som samverkar med lokala försäkringsbolag, polisen och andra aktörer. Tillsammans syftar man till att minska inbrottsstölder och öka den upplevda tryggheten.

Denna utredning behandlar Grannar mot brott i Landskrona stad. Den presenterar det brottsförebyggande arbetet lokalt såväl som i andra kommuner. Den presenterar även hur lokala medlemmar uppfattar verksamheten samt vilka utvecklingsmöjligheter som finns i Landskrona. Synpunkter från lokala medlemmar och medborgare har samlats in genom enkätundersökningar.

Denna utredning kan med fördel ses som ett underlag för framtida utveckling av det lokala brottsförebyggande nätverket Grannar mot brott.

Landskrona stad
18 december 2015

Innehållsförteckning

Grannar mot brott	4
Varför Grannsamverkan?.....	4
Forskning	5
Vad vet vi om bostadsinbrott?.....	5
Vem är gärningspersonerna?.....	5
Lägre inbrottsstatistik i områden med Grannsamverkan	6
Statistik	7
Anmälda bostadsinbrott i Landskrona	7
Framgångsfaktorer i andra kommuner	8
Kungsbacka.....	8
Varberg.....	9
Halmstad	10
Botkyrka.....	11
Grannar mot brott i Landskrona	12
Bakgrund	12
Arbetsupplägg.....	12
Verksamheten.....	13
<i>Kontaktombud</i>	13
<i>Uppstartsmöten</i>	13
<i>Nyhetsbrev</i>	13
<i>Information till den som blivit utsatt för inbrott</i>	13
<i>Komplement till Grannar mot brott i Landskrona</i>	14
Enkätundersökning	14
Kännedom om verksamheten	14
Hushåll som inte ingår i Grannar mot brott.....	15
Hushåll som ingår i Grannar mot brott	16
Grannkontakt	18
Övrigt.....	18
Slutsats	19
Utvecklingsmöjligheter i Landskrona	20
<i>Kontaktombud</i>	20

<i>Schemaläggning av sammankomst/aktivitet/möte</i>	20
<i>Ledarskapsutbildning</i>	21
<i>Uppvaktning</i>	21
<i>Medlemmar</i>	21
<i>Uppföljningsmöte</i>	21
<i>Trygghetsvandringar</i>	22
<i>Reflexväst med Grannar mot brotts logotyp</i>	22
<i>Inkludera äldre</i>	22
<i>Lokala butiker</i>	22
Referenser	24
Publikationer.....	24
Rapporter.....	24
Internet	24

GRANNAR MOT BROTT

Grannar mot brott, även benämnt Grannsamverkan, är en brottsförebyggande verksamhet som i Landskrona inkluderar polis, Länsförsäkringar, kommun och boende.

Målet med Grannsamverkan är att ge boende möjlighet att motverka brott och bidra till att skapa en trygg och trivsamt boendemiljö¹. Detta lyckas man med genom att inkludera boende i det brottsförebyggande arbetet och öka kunskap och uppmärksamhet bland dessa². Genom kunskap lär de boende sig att förbättra skalskydd och försvåra förutsättningarna för att inbrott ska ske i det egna bostadsområdet. Genom uppmärksamhet lär de boende sig hålla utkik efter sådant som kan anses misstänksamt och genom samverkan stärker boende bandet mellan individ och polis.

Varför grannsamverkan?

Det finns många fördelar med att ingå i Grannsamverkan. Trots att vi i dagsläget har myndigheter och lagstiftning som syftar till att motverka kriminalitet kan insatser inom det offentliga ansvaret vara otillräckliga. För att få ett effektivt brottsförebyggande arbete krävs samarbete, uppmärksamhet och engagemang³ såväl som en kombination av lagstiftning, myndighetsåtgärder och medborgerliga insatser⁴.

Genom samarbete skapas ett förtroende mellan grannar och inblandade myndigheter. En av fördelarna med Grannsamverkan är att förtroendet kan leda till ökad anmälningsbenägenhet vilket kan bidra till utveckling av polisens verksamhet och en ökning av uppklaringsprocenten⁵. Det är därför viktigt att ta del av det medborgerliga initiativet och dess engagemang för att få ett så effektivt arbete som möjligt⁶.

Utöver att medborgare kan påverka anmälningsstatistiken och uppklaringsprocenten genom att bli inkluderade i det brottsförebyggande arbetet kan de påverka tillfällesstrukturen för inbrott. Detta gör man bl.a genom att förbättra skalskydd, klippa häckar och buskage samt öka tillsynen av bostäderna i området. Insatserna leder till att brott blir mindre lönsamma, mer riskabla och svårare att utföra⁷.

¹ Erika Sallander, *Grannsamverkan i flerfamiljshus*.

² Samverkan mot brott, *Grannsamverkan i praktiken*.

³ Samverkan mot brott, *Grannsamverkan i praktiken*.

⁴ Justitiedepartementet, *Allas vårt ansvar*.

⁵ Erika Sallander, *Grannsamverkan i flerfamiljshus*.

⁶ Justitiedepartementet, *Allas vårt ansvar*.

⁷ Justitiedepartementet, *Allas vårt ansvar*.

En annan fördel med Grannsamverkan är att verksamheten kan utvidgas till att omfatta olika former av lokal problematik. Detta innebär att man i Grannsamverkan kan inkludera motverkandet av bilrelaterade stölder, cykelstöld, skadegörelse, vandalisering, inbrott i källare eller fritidshus och annan problematik som kan finnas i ett bostadsområde⁸. I Botkyrka har man bl.a. arbetat brottsförebyggande genom att i den lokala grannsamverkan inkludera bilpatrullering och insatser mot bilrelaterade stölder och skadegörelser. Detta kommer att presenteras längre fram. Verksamheterna kan alltså se olika ut nationellt men bygger på samma vision.

FORSKNING

Vad vet vi om bostadsinbrott?

Bostadsinbrott är en brottsform som beräknas ha lågt mörkertal då 80 % av fallen anmäls till polisen. Det är på så sätt möjligt att följa upp och analysera brottsutvecklingen.

Genom att studera brottsstatistiken månadsvis kan man se att det finns ett säsongsmönster såväl som regionala skillnader för bostadsinbrott. Under det sista kvartalet på året är det fler anmälningar som kommer in till polisen än under resten av året. Den mest utsatta månaden är november och den mest utsatta regionen i relation till befolkningen är Skåne⁹.

Vem är gärningspersonerna?

Ett problem i dagens brottsituation är att upplklaringsprocenten för bostadsinbrott är låg. Kriminalstatistiken från 2008-2011 visar att endast fyra procent av alla bostadsinbrott personupplaras och detta leder till att få förövare kan kopplas till brotten.

När få personer kopplas till brotten är det också svårt att beskriva de personer som begår stöldbrottslighet. Polisen har trots detta kunnat dela in gärningspersonerna i två grupper. Polisens benämning av dessa grupper är *systematiska* och *osystematiska* gärningspersoner.

De *osystematiska* gärningspersonerna är kända ansikten för Landskronapolisen. De är ständigt återkommande och har ofta en koppling till missbruksproblem. Polismyndigheten i Stockholm har gjort en undersökning med 20 tidigare dömda

⁸ Bennett, Holloway & Farrington, *Grannsamverkan*.

⁹ BRÅ, *Brottsutvecklingen i Sverige 2008-2011*.

gärningspersoner. Man kom fram till att ett stort antal gärningspersoner begick borstadinbrott under påverkan av narkotika och pengar var den främsta drivkraften. Detta för att finansiera sitt missbruk¹⁰.

De *systematiska* gärningspersonerna är en organiserad grupp. Polisen har en teori om att denna organiserade brottslighet styrs av en huvudperson som befinner sig i Sverige. De som utför brotten är ofta personer som saknar svenskt medborgarskap för att de inte ska kunna spåras eller kopplas till en viss person eller organisation¹¹.

Gärningspersonerna systematiserar inbrott genom kartläggning. Man använder sig av olika metoder som t ex övervakning av långtidsparkering och köpcentra för att konstatera vilka fordon som för tillfället är obevakade. Man tar även reda på om bostäder är obevakade genom att kontrollera sociala medier och se om boende är bortresta.

Lägre inbrottsstatistik i områden med grannsamverkan

Enligt en utvärdering av Brottsförebyggande rådet (BRÅ) minskar risken för inbrott med 1/4 i de bostadsområden som ingår i Grannsamverkan¹². Effekten mot inbrott bygger främst på den ökade tillsynen och arbetet med att minska möjligheterna för gärningspersoner att lyckas med ett inbrott¹³.

Enligt BRÅ kan följande fyra faktorer förklara varför Grannsamverkan har fått effekt:

- **Utbildning** med brottsförebyggande information som gör att kontaktombud och boende blir bättre på att skydda sina tillhörigheter.
- **Social kontroll** som blir ett effektivt skydd när de boende känner varandra och lär sig identifiera när någon okänd kliver in i området.
- **Trygg miljö** som gör att boende rör sig ute oftare och ökar möjligheten för att upptäcka brottslingar.
- **Nätverket** som ökar den sociala stabiliteten i området.

Enligt en undersökning som BRÅ har gjort med tidigare dömda gärningsmän svarade 95 % att de undvek eller tog till försiktighetsåtgärder i området med Grannsamverkan¹⁴.

¹⁰ BRÅ, *Brottsutvecklingen i Sverige år 2008-2011*.

¹¹ Anders Enqvist, Polisen i Landskrona stad. Intervju 2015-12-08.

¹² Samverkan mot brott, *Grannsamverkan i praktiken*.

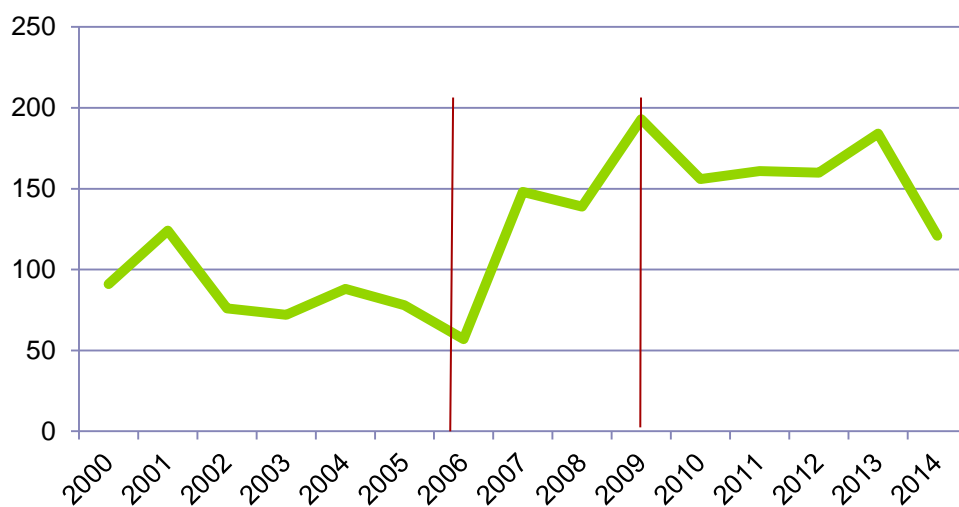
¹³ Erika Sallander, *Grannsamverkan i flerfamiljshus*.

¹⁴ <https://www.bra.se/bra/forebygga-brott/Grannsamverkan.html>

STATISTIK

Anmälda bostadsinbrott i Landskrona

FIGUR 1 - Totalt antal anmälda brott i Landskrona

Om man tittar närmare på statistiken i figur 1 är det tydligt att åren 2006-2009 sticker ut. Det är under 2006 som polisen får sina första tecken på en organiserad stöldbrottslighet i bostäder i landet och även Landskrona berörs av detta. Mellan de röda linjerna i figur 1 ser man en ökning av anmälningsstatistiken för bostadsinbrott i Landskrona.

I samband med ökningen av inbrottsstölden 2006-2009 börjar Polisen arbeta mer systematiskt för att klara upp stöldbrottsligheten. Från 2009 börjar anmälningsstatistiken sjunka och är jämn fram till 2014. DNA-märkning, som är en form av stöldskyddsmärkning¹⁵, leder till att fler gärningspersoner kan kopplas till brottsplatser och fler fall klaras upp.

År 2014 börjar statistiken sjunka igen och detta kan tyda på att polisens insats har gett resultat. Sänkningen skulle även kunna ha ett samband med den ökade etableringen av Grannar mot brott i Landskrona under samma tidsperiod.

¹⁵ https://polisen.se/Stockholms_lan/Utsatt-for-brott/Skydda-dig-mot-brott/Stold-och-inbrott/Bostadsinbrott/Mark-dna/

Landskronapolisens prognos för anmälningsstatistiken 2015 gällande inbrott är att den i nuläget pekar åt samma riktning som statistiken från år 2014¹⁶.

FRAMGÅNGSFAKTORER I ANDRA KOMMUNER

Hur man arbetar för att utveckla verksamheten och upprätthålla engagemang och intresse bland medlemmar och kontaktombud varierar från kommun till kommun. Nedan kommer framgångsfaktorer i Kungsbacka, Varberg, Halmstad och Botkyrka att presenteras. Samtliga kommuner har haft olika lokala förutsättningar och brottsförebyggande arbetssätt. De har lyckats upprätthålla intresse, delaktighet och engagemang bland inblandade aktörer vilket är en stor utmaning i Grannsamverkan.

Kungsbacka

Den främsta framgångsfaktorn i det brottsförebyggande arbetet i Kungsbacka är en arbetsmodell som kallas *Kungsbackamodellen*. Modellen arbetades fram år 2010 och antalet hushåll som medverkar i Grannsamverkan har sedan dess ökat från 5 % till 20 %.

Kungsbackamodellen bygger på samsyn bland samarbetspartners och en tro på att Grannsamverkan ger resultat. Man lägger stor tyngd på att metoden är forskningsbaserad och man fokuserar på anpassning till lokala förutsättningar. Det grundläggande målet i arbetet är att minska brottsligheten och öka trygghet. Genom samsynen förhindrar man avvikelser från den gemensamma målbilden och detta är vad som ger Kungsbackamodellen resultat.

Andra insatser som lett till framgång för Grannsamverkan i Kungsbacka är:

- Årsträff med kontaktombud för att utbyta erfarenhet och ta del av information. Ibland har man haft föreläsare på årsträffarna.
- Vidareutbildning för kontaktombud med fokus på t.ex. ledarskap, brottsprevention, brottstrender och fördjupning i Grannsamverkan.
- Elektroniska informationsbrev, välkomstbrev, nyhetsbrev och grannlistor till medlemmar.
- Utbildningar för polisvolontärer och medlemmar.

I Kungsbacka har man fokuserat på att ge utbildningstillfällen för polisvolontärer, medlemmar och kontaktombud. Man har fokuserat på att samla inblandade aktörer

¹⁶ Anders Enqvist, Polisen i Landskrona stad. Intervju 2015-12-08.

genom olika aktiviteter så som årsträffar och utbildningar. Utöver detta har man satsat på en modernisering av kommunikationen och uppgiftshandlingen i kommunen genom att ha elektroniska informationsbrev, nyhetsbrev, välkomstbrev och grannlistor¹⁷.

Varberg

Grannsamverkan i Varberg på flerfamiljsområdet Sörse startades upp under en period då hyresgästerna utsattes för skadegörelse av bilar. Istället för att begära ersättning för skadorna krävde de boende brottsförebyggande åtgärder i området. Detta utgjorde en start för Grannsamverkan på Sörse år 2007. Verksamheten har visat sig uthållig och har pågått i snart nio år vilket kan anses som unikt för Grannsamverkan i flerfamiljshus.

I verksamheten har man inkluderat trygghetsvandringar och nattvandringar för att se över bostadsområdet. På trygghets- och nattvandringarna uppmärksammas allt från utbrunna lampor till sådant som kräver polisiära insatser. En av de boende nämner följande:

”Vi skriver en rapporteringslista till Varbergs bostad med t.ex. lampor som behöver bytas, om det saknas lås i någon hyresgästs förråd eller att något står i vägen och blockerar nödutgångar. Om det är inbrott eller misshandel ringer vi polisen” (Boende, Sörse)

Man tar även kontakt med ungdomar och andra grannar som befinner sig i området men som inte är medlemmar i Grannar mot brott. Detta gör man för att lära känna människor som befinner sig och bor i området och för att främja samhörighet. På så vis stärker man även den sociala kontrollen i området.

Andra insatser som har lett till framgång för Grannsamverkan i Varberg är:

- Bingokvällar för dem som är intresserade
- Annonsering av utbildningstillfällen i lokaltidningen

I Varberg har man fokuserat på kontakt och aktivitet i den lokala Grannsamverkan. Trygghets- och nattvandringar leder till att skadegörelse upptäcks samtidigt som medlemmar lär känna varandra. Genom gemensamma vandringar stärks gruppen och den sociala kontrollen främjas i området vilket är grunden till ett lyckat Grannar

¹⁷ Rönnäng & Tjernberg, *Grannsamverkan i Kungsbacka*.

mot brott. Man har även använt sig utav lokala förutsättningar som lokaltidningen för att sprida information om verksamheten.

Halmstad

I bostadsområdet Andersberg i Halmstad var det resultatet av en trygghetsmätning som visade att den upplevda tryggheten bland de boende var låg. Detta bidrog till initiativet att starta upp Grannsamverkan i bostadsområdet 2008.

Framgångsfaktorer i Halmstad är främst den starka sociala kontroll som fanns i området redan innan etableringen av Grannsamverkan. Den kan anses som en motståndsidentitet bland de boende på Andersberg i motstånd mot de fördomar som andra medborgare kan ha i Halmstad om området. Många av intervjupersonerna beskriver de boende på Andersberg som mer hjälpsamma och öppna jämfört med resten av Halmstads boende. Folk från olika länder, med olika åldrar och bakgrund bor i området. De hälsar på varandra och umgås på olika sätt vilket skapar samhörighet och bidrar till den Andersbergsidentitet som råder i området.

En lokal förutsättning för upprätthållandet av Grannsamverkan är något som kallas *Medborgarservice*. Medborgarservice är en mötesplats där olika aktiviteter anordnas. Exempel på aktiviteter är vetenskapscafé, framtidskonferenser, medborgardialoger och brandinformation av räddningstjänsten.

Andra insatser som har lett till framgång för Grannsamverkan i Halmstad är:

- Förstärkt skalskydd som bostadsbolaget ansvarar för. Taggsystem till dörrar, upprustning av entréer och fördelning av förrådsutrymmen är några av de åtgärder som har gjorts i området.
- Fler lekplatser i området, beskurna buskage, fler mötesplatser och upprustning av redan existerande lekplatser.
- Aktiviteter för både äldre och yngre i området.

Bostadsområdet har goda förutsättningar för gemensamma aktiviteter och sammankomster, både vad gäller initiativ och tillgång till lokaler där medborgarcentrum har spelat en stor roll. Detta förhindrar isolering och anonymitet bland boende och bidrar till upprätthållandet av den sociala kontrollen. Enligt en enkätundersökning som Grannsamverkan har gjort har öppenheten förbättrats på

Andersberg. 79 % av dem som har besvarat enkäten uppger att de brukar hälsa på sina grannar när de möter dem¹⁸.

Botkyrka

I Botkyrka har man anpassat metoder för att effektivisera det lokala brottsförebyggande arbetet. Här har man infört något som kallas för *Grannstödjare*. Grannstödjare har erbjudits grundutbildning av polis och kommun. Förutom att frivilligt och oavlönat fotpatrullera i kommunen bedriver de även bilpatrullering sedan 2009 för att öka den upplevda tryggheten bland medborgare i Botkyrka. Sedan 2013 har man dessutom gett en grannstödjare uppdraget att kontakta boende med för höga häckar och uppmana dem att trimma ner dessa för att öka insyn i trädgården och försvåra genomförandet av inbrott.

Ytterligare åtgärder som har bidragit till ökad trygghetskänsla och förtroende i Botkyrka är införandet av en brottsofferinsats som polisen och grannstödjare tillsammans gör genom hembesök vid bostadsinbrott eller vandalisering av bil. Polisen kontaktar berörda boende för ett samtycke för stödsamtal. Samtalen utförs av grannstödjare genom hembesök vid ett eller fler tillfällen. Insatsen har uppskattats och skapat förtroende i kommunen.

Andra insatser som har lett till framgång för Grannsamverkan i Botkyrka är:

- Biltema har haft rabatt på brytskenor och under 2014 har 80 brytskenor monterats i delar av kommunen för att försvåra inbrott.
- Man har satt upp ”töm bilen själv” skyltar på parkeringsplatser och i parkeringshus för att minska bilinbrott.
- En kartläggning av Grannsamverkan för att etablera verksamheten i nya områden
- Grannstödjare har fått uppvaktning var femte födelsedag med en blomma.

I Botkyrka har man satsat på grannstödjare. Det har varit viktigt att få grannstödjare att känna sig uppmärksammade och behövda. Genom att vakta upp och ha kontakt med dem främjas social kontroll och samverkan, och genom att ge grannstödjare konkreta uppgifter skapas tydlighet och struktur vilket motverkar missförstånd¹⁹.

¹⁸Blomberg, Jansson, Olander, Stakeberg, Svensson H., Svensson O., *Grannsamverkan i flerfamiljshus – effektiv och uthållig metod*.

¹⁹Ahxner, Backström & Karlsson – *Årsrapport om Grannsamverkan och grannstöd 2014*.

GRANNAR MOT BROTT I LANDSKRONA

Bakgrund

Man har ingen dokumentation på när grannar mot brott etablerades i Landskrona. Polisen kom i kontakt med den brottsförebyggande verksamheten någon gång på 90-talet. Vem som tog initiativ till att börja arbeta med Grannar mot brott är okänt.

Arbetsupplägg

De som i dagsläget arbetar med Grannar mot brott i Landskrona kommun är Länsförsäkringar, Polisen och Landskrona stad. Tillsammans med ca 2500 hushåll och 80 kontaktombud i Landskrona, Asmundtorp, Glumslöv, Saxtorp, Häljarp och Annelöv syftar man till att minska inbrottsstatistiken och öka tryggheten i kommunen.

Det arbetsupplägg som man arbetar utifrån idag kom man fram till genom att tillsammans ta fram en lösning som passade bäst lokalt. Man behövde en systematisk plan över hur arbetet skulle läggas upp så att det fungerar över längre tid.

Det är Länsförsäkringar som äger Grannar mot brotts logotyp, utbildningsmaterialet som används vid uppstartsmöten samt skyltningsmaterial som fördelas bland grannar när ett nytt grannskap startar upp verksamheten i sitt bostadsområde. De ansvarar för en medlemsförteckning tillsammans med Landskrona stad. Landskrona stad ansvarar för nyhetsbrevet och polisen medverkar i uppstartsmöten samt tar till hjälp av polisvolontärer vid behov. Polisens roll i uppstartsmöten är bl.a. att ge en lägesbild av kommunen och närområdet. De förklarar även varför det finns ett stort intresse i att etablera Grannar mot brott och ta del av det medborgerliga initiativet i det lokala brottsförebyggande arbetet.

Målbilden är att ha så få bostadsinbrott i Landskrona som möjligt och denna målbild genomsyrar det brottsförebyggande arbetet. Samarbetet är starkt mellan samarbetsparterna i Grannar mot brott i Landskrona. Parterna hjälps åt och om någon inte skulle kunna medverka i ett uppstartsmöte eller fullfölja en uppgift kan någon av de andra parterna ta ansvar för att uppgiften fullföljs. Under de senaste åren har man genom statistik konstaterat att det är förhållandevis få inbrott i Landskrona om man jämför med andra närliggande kommuner, vilket visar på att ett effektivt brottsförebyggande arbete bedrivs i kommunen.

Verksamheten

Kontaktombud

Ett kontaktombud är en sammankopplande länk mellan inblandade medlemmar och myndigheter i Grannar mot brott. Ombudet väljs inte ut genom omröstning. Ett kontaktombudsmannaskap är ett individuellt val och bygger på ansvar och kommunikation. Det är kontaktombudets ansvar att sprida information till grannarna och hålla intresset och engagemanget levande i området.

Uppstartsmöten

Uppstartsmöten är en form av introduktionsutbildning till dem som vill bli medlemmar i Grannar mot brott. Initiativtagare är oftast den som kan tänka sig att vara kontaktombud. På uppstartsmötena medverkar Landskrona stad, polisen och Länsförsäkringar. Länsförsäkringar har tagit fram ett bildspel som visas på uppstartsmöten och de tillhandahåller även skyltningsmaterial. Det finns inget genomsnitt på hur många uppstartsmöten som äger rum varje år i Landskrona. Siffran har varit stigande under de senaste två åren.

Nyhetsbrev

Nyhetsbrevet tas fram av Landskrona stad. Det skickas sedan till polisen och Länsförsäkringar där övriga samarbetsparter kan lägga till eventuell information. När samtliga parter är eniga skickar Landskrona stad nyhetsbrevet till de 80 kontaktombud som finns i kommunen i dagsläget. Det är sedan kontaktombudens uppgift att föra nyhetsbrevet vidare till sina grannar. Nyhetsbrevet skickas ut nio gånger per år med ett uppehåll över sommaren.

Information till den som blivit utsatt för inbrott

I Landskrona skickar polisen ut ett brev till de som utsatts för inbrott. Målet med brevet är att stödja de som utsatts för inbrott. Kuvertet innehåller ett informationsbrev som förklarar var man ska vända sig om man vill ha information om den aktuella brottsutredningen. Det innehåller även *Hemsäkerhetsboken* och en broschyr som förklarar hur man på ett enkelt sätt kan öka tryggheten och säkerheten för sin familj och sina egendomar.

Motivationen till att engagera sig i brottsförebyggande arbete är högst när någon utsätts för inbrott. Genom att informera om hur man kan skydda sina egendomar

och engagera sig i det brottsförebyggande arbetet lokalt ökar även benägenheten till att ansluta sig till Grannar mot brott²⁰.

Komplement till Grannar mot brott i Landskrona

Polisvolontärerna har gjort mycket för det lokala brottsförebyggande arbetet. Förutom medverkandet till ökad kunskap och intresse för brottsförebyggande frågor bland medborgare i Landskrona har de även bidragit till en ökad trygghetskänsla bland medborgare i kommunen. Genom att polisvolontärerna delar ut informationsbrev om Grannar mot brott har tryggheten ökat bland boende som ser volontärer cirkulera i området.

En annan aktör som har bidragit till den lokala spridningen av konceptet i Grannar mot brott är Byalaget i Glumslöv²¹.

ENKÄTUNDERSÖKNING

Landskrona stad utförde en enkätundersökning under oktober 2015 med målet att kartlägga lokala medlemmars uppfattning av Grannar mot brott. Målgruppen bestod av villahushåll med grannsamverkan i Landskrona kommun. Enkäten delades ut till 300 hushåll varav 123 besvarade enkäten. Detta ger en svarsfrekvens på 41 %.

Enkäten delades ut till alla villor i slumpvis utvalda områden med grannsamverkan i Landskrona, Häljarp, Annelöv, Asmundtorp och Glumslöv. Detta innebär att även hushåll som inte ingår i Grannar mot brott fick en enkät. Av samtliga hushåll som svarade på enkäten var 1/3 inte medlemmar i Grannar mot brott.

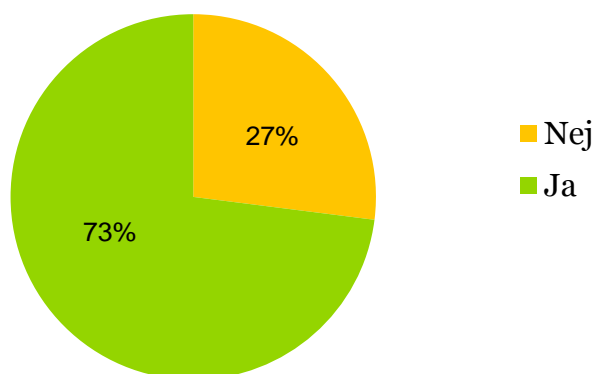
Kännedom om verksamheten

Strax över 1/4 av hushållen vet inte att deras bostadsområde ingår i grannsamverkan. Detta är ett problem då informationsspridning tillhör en av kontaktombudets huvuduppgifter. Att informationsspridningen brister i vissa bostadsområden kan innebära att engagemanget har avtagit. Det kan även innebära att nyinflyttade inte har fått ta del av information om att gatan är med i Grannar mot brott.

²⁰ Annika Wågsäter & Håkan Ask, Trygghetssamordnare och Polis i Landskrona Stad. Intervju 2015-12-11.

²¹ Annika Wågsäter & Anders Enqvist, Trygghetssamordnare och Polis i Landskrona Stad. Intervju 2015-11-24.

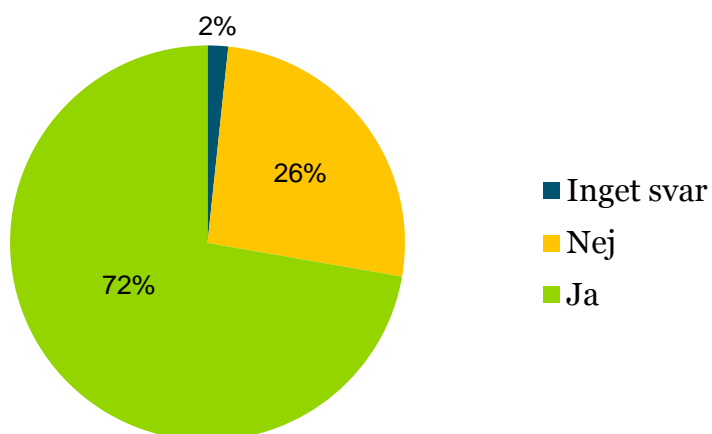
FIGUR 2 - Vet du om din gata ingår i nätverket Grannar mot brott?

Hushåll som inte ingår i Grannar mot brott

Som framgår i figur 3 är 32 % av dem som bor i ett grannsamverkansområde inte medlemmar i verksamheten. Detta motsvarar 38 hushåll.

FIGUR 3 - Medlemmer i Grannar mot brott

När hushållen tillfrågas varför de inte är medlemmar i Grannar mot brott svarar 25 stycken att de inte vet att verksamheten existerar eller hur man blir medlem. Fem hushåll är osäkra på om de är medlemmar eller inte, t.ex. de som bor i en bostads-

rättsförening. Fyra hushåll tror inte på Grannar mot brott, eller ser över varandras hushåll och delar kontaktuppgifter med varandra utan att ingå i en verksamhet. Ett hushåll har inte kunnat medverka på uppstartsmöten och är därför inte medlem.

Resultatet från enkätundersökningen visar att hushåll som inte är medlemmar i Grannar mot brott ändå har en uppdaterad mail- och telefonlista. Detta kan tyda på

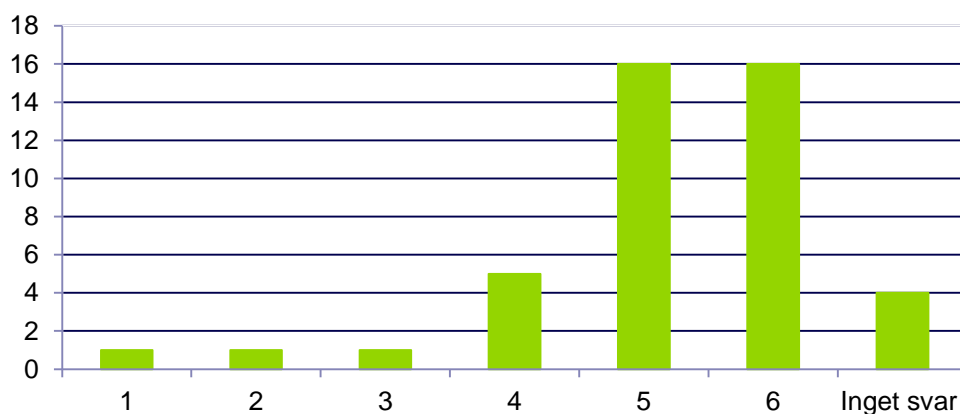
rättsförening. Fyra hushåll tror inte på Grannar mot brott, eller ser över varandras hushåll och delar kontaktuppgifter med varandra utan att ingå i en verksamhet. Ett hushåll har inte kunnat medverka på uppstartsmöten och är därför inte medlem.

Resultatet från enkätundersökningen visar att hushåll som inte är medlemmar i Grannar mot brott ändå har en uppdaterad mail- och telefonlista. Detta kan tyda på en feltolkning av frågan i enkäten. Det kan även innebära att grannar, oavsett om de är medlemmar i en brottsförebyggande verksamhet eller inte, bedriver inofficiell grannsamverkan. Med detta åsyftas grannkontakt, tillgång till grannars kontaktuppgifter, översyn av bostäder och sådant som ingår i Grannar mot brott och dess huvuduppgifter.

Hushåll som ingår i Grannar mot brott

FIGUR 4 - Hur anser du att kontakten fungerar mellan dig och ditt kontaktombud?

(1= sämst alternativ och 6= bäst alternativ)

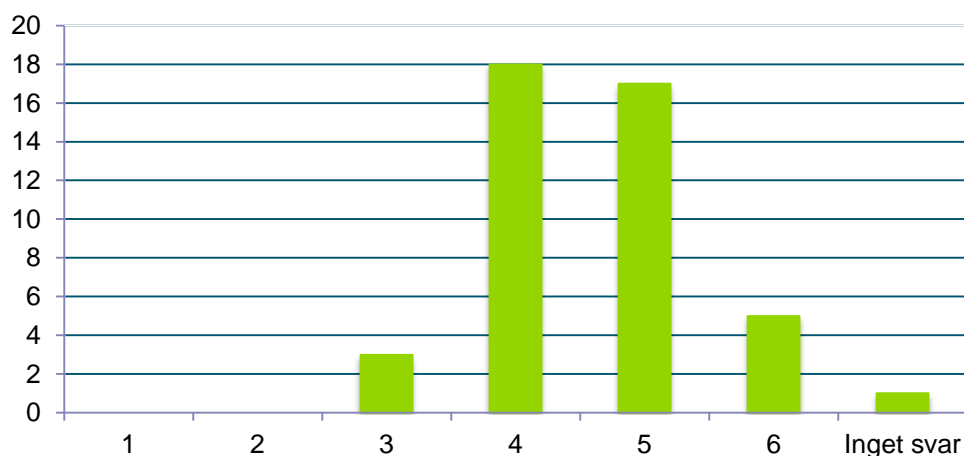
68 % av hushållen som har besvarat enkäten är medlemmar i Grannar mot brott. Detta utgör 82 hushåll. Av de 82 hushåll som är medlemmar i Grannar mot brott vet

95 % vem de har som kontaktombud. Detta är en god förutsättning för att verksamheten ska fungera.

I figur 4 presenteras medlemmarnas värdering av kontakten med kontaktombuden i den egna grannsamverkan. Kontakten är högt värderad av hushållen som är medlemmar i Grannar mot brott.

FIGUR 5 - Vad anser du om innehållet i nyhetsbrevet?

(1= sämst alternativ och 6= bäst alternativ)

I figur 5 presenteras omdömet av innehållet i nyhetsbrevet. Det är precis som kontakten med kontaktombud högt värderat av medlemmar i Grannar mot brott. Av dessa hushåll är det strax över hälften av de som är med i Grannar mot brott som får nyhetsbrevet. Knappt hälften av medlemmarna får inte det.

Av de som inte får nyhetsbrevet har sju medlemmar ingen mailadress. Två medlemmar har valt att inte ta emot mail. Majoriteten av medlemmarna som inte får nyhetsbrevet vet inte att det existerar. Om nästan hälften inte tar emot nyhetsbrevet innebär det att deras kontaktombud inte tar ansvar för att detta skickas vidare, dock är det viktigt att betona att mer än hälften gör sin uppgift och för meddelandet vidare till sina grannar.

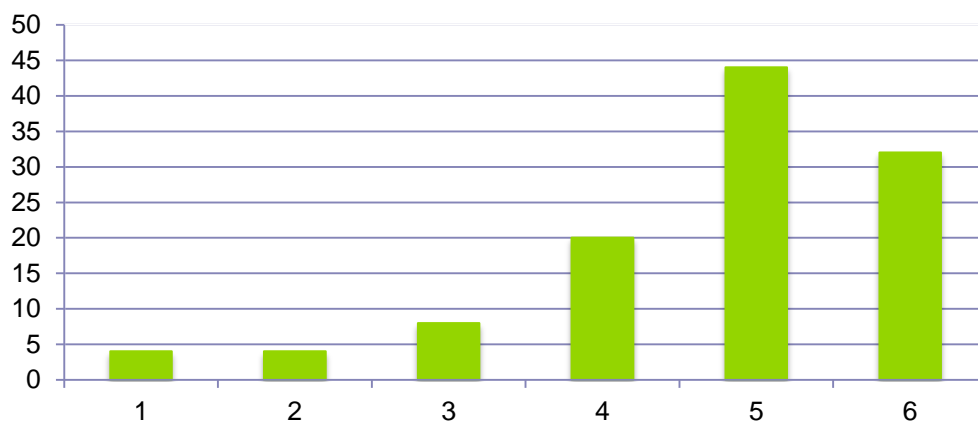
Vad gäller mail- och telefonlista har 75 % av hushållen som är medlemmar i Grannar mot brott en uppdaterad lista.

Grannkontakt

Utifrån resultatet som presenteras i figur 6 kan man konstatera att kontakten mellan grannar är bra oavsett om de ingår i grannsamverkan eller inte. För de hushåll som inte ingår i grannsamverkan är detta en god förutsättning för eventuella framtida medlemskap.

FIGUR 6 - Hur anser du att kontakten fungerar mellan dig och dina grannar?

(1= sämst alternativ och 6= bäst alternativ)

Övrigt

Enkätens sista fråga lyder "Hur tror du att grannar mot brott kan förbättras i ditt område" och är en öppen fråga där hushållen har getts möjlighet att med egna ord förmedla vad som behöver utvecklas i det egna grannskapet. 39 medlemmar valde att lämna synpunkter.

Mer än hälften av synpunkterna innefattar behovet av förbättrad kontakt mellan grannar och kontaktombud. Mer information, tydligare organisation, regler i verksamheten, förmedling av bortavaro, ett ökat deltagande, mer aktiva kontaktombud och återkommande sammankomster och möten för kontaktombud och grannar är sådant som medlemmar i Grannar mot brott föreslår. Ett hushåll skriver att "regelbundenhet och kontinuitet skapar ett bättre inflöde" vilket tyder på att medlemmar behöver regelbundna sammankomster för att upprätthålla god kontakt och informationsspridning.

”Jag tror på ett entimmes informationsmöte på hösten och på våren. Då blir folk återupplysta igen. Varför inte en halvtimmes informationsmöte på våren ute på gatan med dem som bor just på den gatan. Då tror jag att man når ut med info och ”tvingar” grannarna lite mer att delta” (Medlem i Grannar mot brott i Landskrona)

En viktig aspekt som nämns i ett av enkätsvaren är att tydlig organisation och tydliga regler ger en god grannsamverkan. Att sätta upp skyltar och dekaler utan att fortsätta arbetet mot bostadsinbrott är inte hållbart.

Två hushåll föreslår användandet av sociala medier för att underlätta kommunikation mellan kontaktombud och grannar. Dock framgår det i ett av enkätsvaren att alla områden inte får kommunikationen att fungera utan att vissa medlemmar exkluderas.

1/3 av svaren innefattar konkreta förslag på förbättrad belysning, förbättrat skalskydd, förbjuden genomfart på nattid, övervakningskameror etc. Många av uppgifterna ligger i hushållens ansvar och sådant kan inte förbättras om grannarna inte blir informerade om betydelsen av bra belysning, skalskydd etc. Bor man i en bostadsrättsförening kan det vara upp till kontaktombudet att se till att detta förbättras. Ett hushåll föreslår att man ska ändra skyltarna till reflexskyltar som har en avskräckande effekt om gärningspersoner närmar sig med ficklampor eller bil. Även större skyltar vid infart till området föreslås. Tre hushåll efterfrågar polisiär synlighet.

SLUTSATS

Enkätundersökningen visar att Landskrona har potentiella medborgare med ambition, intresse och engagemang för verksamheten. Utifrån resultatet har grannar god relation med eller utan grannsamverkan och de har tillgång till varandras kontaktuppgifter, ser över varandras hem och bedriver inofficiell grannsamverkan. Detta är en fördel för framtida etablering av Grannar mot brott i nya bostadsområden.

Med kontaktombud som en länk mellan medborgare och inblandade myndigheter förväntas ombuden sprida information, hjälpa nyinflyttade grannar bli en del av verksamheten, informera nuvarande medlemmar om nyheter i verksamheten och ständigt arbeta för att upprätthålla engagemang och intresse på den egna gatan.

Majoriteten av kontaktombuden arbetar hårt med detta och gör en stor insats för det brottsförebyggande arbetet i Landskrona. Dock tyder resultatet från enkätundersökningen på att kontaktombudsmannskapet och informationsspridningen är bristande på vissa bostadsområden i kommunen.

Resultatet från enkätundersökningen visar att 1/4 av dem som har besvarat enkäten inte känner till Grannar mot brott trots att det finns en verksamhet på gatan. Faktumet att vissa av hushållen befinner sig på en gata där grannsamverkan bedrivs, men att hushållet inte känner till verksamheten, tyder på att skyltningen i området brister. Detta framgår dock inte av undersökningen.

I Landskrona har polisvolontärer arbetat med att sprida information om verksamheten genom att dela ut informationsbrev i bostadsområden i kommunen. Resultatet från undersökningen visar dock att de inte har lyckats nå ut till alla och det finns många hushåll som är intresserade av att gå med i verksamheten men som inte har fått ta del av information om hur man går till väga för att bli medlem och vem man ska vända sig till.

1/3 av hushållen i undersökningen är inte medlemmar i Grannar mot brott och en anledning till detta kan vara informationsbrist, ointresse, tidsbrist, att man inte har tagit beslut om att gå med i verksamheten eller att hushållet inte har kunnat medverka vid uppstartsmöten. Dessutom får endast hälften av medlemmarna nyhetsbrevet vilket också är en del av kontaktombudets huvuduppgifter.

En gynnande men samtidigt bristande faktor i Landskrona kan alltså vara kontaktombuden. Faktumet att alla nyhetsbrev inte skickas ut, att grannar inte vet om att verksamheten finns på gatan och att vissa områden inte vet vem som är kontaktombud visar ett bristande engagemang hos kontaktombuden i vissa bostadsområden. Detta är problematiskt och behöver utvecklas då kontaktombudets roll är avgörande i grannsamverkan, och det är kontaktombudet som sammankopplar medborgare och myndigheter i det lokala brottsförebyggande arbetet.

Utvecklingsmöjligheter i Landskrona

Kontaktombud

Schemaläggning av sammankomst/aktivitet/möte - Landskrona har ett behov av att utveckla kontaktombudens roll i det lokala brottsförebyggande arbetet. För att lyckas med detta bör Landskrona stad, Länsförsäkringar och Polisen ta fram strategier för att effektivisera kontaktombuds-mannskapet i kommunen. I

Kungsbacka har man schemalagt ett årsmöte för kontaktombud i kommunen där olika kontaktombud byter ut erfarenheter och följer upp grannsamverkan i det egna området. Genom att fastställa ett datum för sammankomst ger det grannsamverkan en tidsram. På så sätt finns det en chans att man i olika bostadsområden ser till att fullfölja uppgifter och mål inför nästa årsmöte. Mötet ger även kontinuitet och man vet som kontaktombud att något väntar i framtiden och att arbetet inte är förgäves. När kontaktombud delar med sig av sina erfarenheter och följer upp det gångna året har troligtvis de flesta kontaktombud en önskan om att presentera något resultat från det egna området, och resultat får man genom handlingar och uppnådda mål. I Årsmötet kan man inkludera representanter från t.ex. räddningstjänsten eller annan myndighet för att ge årsmötena variation.

Ledarskapsutbildning - Eftersom kontaktombud ansvarar för många personers engagemang och tillgång till information är det av stor fördel att ge kontaktombud möjligheten att gå på någon form av ledarskapsutbildning. I Kungsbacka har kontaktombuden erbjudits vidareutbildningar med olika fokusområden som t ex ledarskap, brottsprevention och brottstrender.

Uppvaktnig - En viktig faktor för att människor ska behålla intresse och engagemang är att de känner sig betydelsefulla och behövda. Att kontaktombud gör ett stort och viktigt arbete för det lokala brottsförebyggande arbetet är ett faktum. För att visa uppskattning kan Landskrona stad, Polisen och Länsförsäkringar kontakta kontaktombud vid högtider eller födelsedagar som man har gjort i Kungsbacka. I Kungsbacka har man skickat blombud till kontaktombud var femte födelsedag. I Landskrona kan man inledningsvis visa uppskattning genom att skicka ett sms till kontaktombuden när de fyller år. Om detta ger resultat och långsiktiga fördelar för verksamheten kan uppvaktningen utvecklas.

Medlemmar

Uppföljningsmöte - Även medlemmar behöver stöd för att upprätthålla engagemang och intresse för det brottsförebyggande arbetet och det är ett faktum att detta avtar med tiden. Trots att kontaktombud tar ansvar för att hålla verksamheten vid liv lyckas de inte alltid på egen hand. En lösning till detta är att införa ett uppföljningsmöte. Uppföljnings-mötet har till största del samma innehåll och upplägg som uppstartsmötet. Genom att repetera tidigare tillhandahållen information kan bostadsområdet få en nystart i det brottsförebyggande arbetet.

Trygghetsvandringar - Att införa trygghetsvandringar som man har gjort i Halmstad är en aktivitet som både leder till ökad social kontroll, bättre kontakt med andra medlemmar och försvårar förutsättningarna för att gärningspersoner ska kunna fullfölja ett inbrott utan att bli påkomna.

Trygghetsvandringarna kan även bidra till spridning av Grannar mot brotts logotyp och på så sätt öka intresse bland ickemedlemmar. Detta presenteras nedan.

Reflexväst med Grannar mot brotts logotype

Idag kan man som medlem i Grannar mot brott få en reflexväst med Länsförsäkringars logotyp på. För att öka spridningen av Grannar mot brott och öka intresse och uppmärksamhet bland ickemedlemmar kan man ta fram en ny modell på reflexvästarna. Genom att lägga till Grannar mot brotts logotyp på reflexvästarna finns det en chans att ickemedlemmar lägger märke till verksamheten och tar reda på vad Grannar mot brott innebär samt hur man kan bli medlem.

Inkludera äldre - Det finns grannskap i Landskrona som har en hög medelålder. Detta leder till att vissa av hushållen inte har tillgång till internet, dator, mailadress eller sociala medier. Sju hushåll som är medlemmar i Grannar mot brott uppger i enkätundersökningen att de inte har en mailadress och får därmed inte ta del av nyhetsbrevet. Ett hushåll har ingen mailadress men får ändå nyhetsbrevet. Hur detta går till framgår inte av undersökningen.

”Jag blir arg, varför finns all info bara på data? Många gamla bor där jag bor och har ingen dator” (Medlem i Grannar mot brott i Landskrona)

Genom att skriva ut nyhetsbrevet och posta det till hushåll som har behov av utskick kan äldre informeras om brottssituationen och nyheter inom verksamheten. På så sätt inkluderas äldre i det lokala brottsförebyggande arbetet.

Lokala butiker

Ett förslag är att inkludera lokala butiker i det brottsförebyggande arbetet i Landskrona. Detta har man gjort i Botkyrka där Biltema har haft rabatt på brytskenor. Under 2014 installerades 80 brytskenor i hushåll i kommunen vilket har bidragit till ökar skalskydd för medlemmars bostäder i Botkyrka.

Ett förslag är att kontakta lokala handlare i Landskrona och se om det finns intresse för samarbeten mellan Grannar mot brott och lokala handlare. I samarbetet kan man inkludera:

- Utbildningstillfällen i butik: Förlängd öppettid och tillträde för medlemmar och kontaktombud. Här kan man bjuda in aktörer från Länsförsäkringar som informerar om hur man ökar skalskydd i den egna bostaden och butikspersonal som presenterar produkter som kan bidra till förbättrat skalskydd.
- Medlemsförmåner/ erbjudanden till medlemmar och kontaktombud i Grannar mot brott.

REFERENSER

Publikationer

Allas vårt ansvar: ett nationellt brottsförebyggande program, Fritze, Stockholm, 1996

Bennett, Trevor, Holloway, Katy R. & Farrington, David P., *Effectiveness of neighbourhood watch in reducing crime: report prepared for The Swedish National Council for Crime Prevention*, Swedish National Council for Crime Prevention, Stockholm, 2008

http://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f1800024107/2008_effectiveness_neighbourhood_watch.pdf

Grannsamverkan i praktiken: samverkan mot brott - grannsamverkan : information till huvudkontaktombud, kontaktombud och hushåll. 2015/2016, Grannsamverkan, [Sverige], 2012

Hagstedt, Johanna (red.), *Brottsutvecklingen i Sverige år 2008-2011*, Brottsförebyggande rådet, Stockholm, 2012

Hasselrot, Astrid (red.), *Grannsamverkan*, Brottsförebyggande rådet (BRÅ), Stockholm, 2000

Sallander, Erika. *Grannsamverkan i flerfamiljshus – en guide*, Brottsförebyggande rådet (BRÅ) Stockholm, 2012

Rapporter

Ahxner, Beyron. Backström, Mats. och Karlsson, Jan. *Årsrapport om grannsamverkan och grannstöd*. Rapport/Botkyrka kommun, 2014.

Rönnäng, Ann. och Tjernberg, Camilla. *Grannsamverkan i Kungsbacka: Effekten på bostadsinbrott*. Rapport/Kungsbacka kommun: Polisen, 2015.

Olander, Anders. Jansson, Tomas. Svensson, Ove. Stakeberg, Johanna. Svensson, Henrik. Och Blomberg, Helene. *Grannsamverkan i flerfamiljshus – effektiv och uthållig metod*. Rapport/Högskolan i Halmstad. Halmstad: Sektionen för hälsa och samhälle, 2012.

Internet

BRÅ. (2015). Grannsamverkan (2015-10-16 13.50)

<https://www.bra.se/bra/forebygga-brott/grannsamverkan.html>

Polisen (2015). MärkDNA (2015-12-16 09.25)

https://polisen.se/Stockholms_lan/Utsatt-for-brott/Skydda-dig-mot-brott/Stold-och-inbrott/Bostadsinbrott/Mark-dna/